

družbi brž več mar za nemštvo, kakor za povzdigo gospodarstva med Slovenci.

Koroško. Kmetijska družba je osnovala poseben odsek za umno čebelorejo. — V Beljaku nameravajo vpeljati električno razsvetljavo in zidati železnico na goro Dobrač. Tudi kanijo ustanoviti žensko podružnico zloglasne »Südmarke«.

Kranjsko. V dolenjskih mestih je za državnega poslanca izvoljen sodnik Višnikar s 396 glasovi; profesor Zupan pa je dobil le 193 poštenih slovenskih glasov. Ljuba sebičnost na Dolenjskem lepo cvete! — Kmetijsko podružnico so ustanovili v Predosljah nad Kranjem.

Primorsko. Goriški deželni glavar, grof Corolini, se je odpovedal svoji časti. Slovenci in zmerni Lahi ga prosijo, naj še ostane deželni glavar. — V Gorici bodo začeli zidati novo gimnazijsko poslopje. — V Koboridu se v kratkem ustanovi okrajno sodišče. — Zadnjo nedeljo je isterski poslanec Spinčič sklical volilski shod v Mandiči na Boljunskem polju. Prišlo je blizu 4000 volilcev.

Ogersko. Ministerski predsednik Banffy se nič kaj dobro ne počuti v svoji službi. Nasprotniki ga namreč v poslanski zbornici skoro pri vsaki seji spravijo v kako zagato, iz katere mu navadno Košutovci pomagajo. Zato se po časnikih širijo novice, da Banffy kmalu odstopi. Ne bode ga škoda!

Vnanje države.

Rim. Sv. oče Leon XIII. izdajo posebno pismo do avstrijskih škofov dne 3. marcija, ob obletnici svojega kronanja. V tem pismu gotovo ne bodo obsodili krščanskih socijalistov, kar liberalci tako želijo!

Italijansko. Crispi bojda namerava proglasiti kralja Umberta za cesarja Etiopije v Afriki. — Na Siciliji se je med ljudstvom vsled grozne bede začelo neko nevarno gibanje, prav kakor pred lanskim puntom. — Italijanski kraljevič se zaroči s hčerjo angleškega princa waleskega.

Belgijsko. Izredni delavski kongres v Bruslju je te dni sklenil, da vsi delavci ustavijo delo ali napravijo občni štrajk, ako se vsem 21letnim moškim, ki bivajo že šest mesecev v kakem kraju, ne dovoli volilna pravica za občinske volitve.

Nemško. V pruski poslarski zbornici se je pri posvetovanju o proračunu za bogočastje katoličan Danzenberg pritoževal, da se na katoličane dovolj ne ozira pri podelitvi državnih služeb. Minister pa je to tajil ter pozval katoliške poslance, naj mirujejo. Mir more biti le tam, kjer vlada pravica! Pravična pa pruska vlada katoličanom ni, tudi Poljakom ne.

Rusko. Vlada bode pomnožila vojno brodovje v vzhodni Aziji, ker hoče Rusija pri sklepanju miru med Japonci in Kitajci govoriti resno besedo. — Za stare in bolne pisatelje in umetnike se bode postavil poseben zavod, ki se bode imenoval po pok. carju Aleksandru III., na enem carskih posestev.

Turško. Druzi ob Libanonu so napali hišo guvernerjevo in mu pretili s smrtjo. Guverner pa je pobegnil v Damask. Bržčas bodo vojaki prišli mirit »po turško«. — V Carigradu ni več nobene varnosti. Zastopniki tujih držav so se vsled tega pritožili pri turški vladi.

Azija. O japonsko-kitajski vojni se te dni poroča: Poganjanja za sklenitev miru napredujejo zelo počasno, kajti kitajski cesarski dvor se noče ukloniti in se vedno še nadeja konečne zmage. Japonci pa si hočejo prisvojiti Peking, glavno mesto, in od tam še le narekovati pogoje miru.

Afrika. Iz Egipta so te dni dobivali angleški

časniki poročila, da Egipčani hočejo prej ali slej planiti na Evropce in jih pobiti. Toda večina Egipčanov je nevoljna le na angleško nadvlado. — V Marakeši v Maroku so te dni ustaski rodovi napali meščane in čudno, le židom so prizanesli!

Za poduk in kratek čas.

Vurberg.

(Krajepisno zgodovinska črtica; spisal M. Slekovec.)

(Dalje.)

O Baltažarju, ki je najbrž že l. 1509. umrl, nam ni mnogo znanega, a vse, kar vemo o njem in njegovem bratu Gašparju, kaže nam, da sta bila oba za vse dobro vneta viteza, ki sta se za razvoj krščanskega življenja zelo trudila. Zlasti pa je Gašpar, poročen s Hipolito, hčerjo Erharta Polhaimskega,¹⁾ ces. glavarja v Ptaju, pazil na to, da je duhovnija v Vurbergu imela vedno lastnega duhovnika. Zato je, dasiravno je bil višji točaj na Štajarskem, navadno in najrajše bival v Vurbergu. In v tem času je dospel Vurberg na vrhunec svoje slave, kajti prenovljena cerkva Matere božje je vedno bolj slovela ter je kot Mariji posebno priljubljeno svetišče postala na daleko znana in slavna romarska pot.

Tudi za odgojo svojih otrok je bil Gašpar Stubenberški zelo skrben; — le škoda, da so se med tem, ko je hči Balbina v samostanu Göss na gornjem Štajarskem bogoljubno živela, sinovi načelom očeta izneverili in postali strastni pospeševalci protestantizma. Vsled tega so po Gašperjevi smrti l. 1527. za Vurberg nastopili žalostni časi.

Protestantizem, iz Nemčije v naše kraje zasejan, širil se je vedno bolj in kužil vero in npravost priprostemu ljudstvu. Sprideni plemenitaši so se nove vere, katera jim je nebesa brez dobrih del in brez pokore ponujala, z veseljem poprijeli ter jo po luterskih pridgarjih tudi med priprosto ljudstvo sejali.

Tako sta ravnala tudi Gašparjeva sinova, Franc in Ambrozij Stubenberški, ki sta v Vurbergu očetu sledila. Ko so se torej črni oblaki pogublje krivovere, katero je bil prisegolomni avguštinec Martin Luter v Nemčiji zasejal, pripodili tudi v naše kraje, vlegel se je protestantizma mrak zlasti nad Vurberg in nastala je strašna burja, ki je tamošnjemu slavnemu Marijinemu svetišču razrgala slave venec in uničila starodavno čast. Besni luterani so katoliškega duhovnika v Vurbergu vrgli skoz okno, razdjali farovž ter se polastili župnijskih dohodkov in cerkve.²⁾ Hišo božjo so onečastili, odstranili iz nje vse kipe in podobe ter jo spremenili v protestantski tempelj in v pokopališče odpadnikov. In tam, kjer se je poprej glasila slava Marije in njenega božjega Sina, opravljali so zanaprej v nepopisljivo žalost vseh pravovernih katoličanov odpadniki svoje krivoverske obrede in pokapali svoje privržence, kajti protestantizem je imel v Stubenbergih blizu 100 let močno zaslombo. Baltažar, sin zgoraj imenovanega Franca

¹⁾ Mittheil. d. hist. Ver. v. St., XXIII., 60.

²⁾ O teh žalostnih časih poroča Jožef Maksimilijan Heipl, višji duhovnik v Bruck-u, ki je od l. 1709. do 1730 v Ptaju župnikoval, dne 30. aprila 1735 škofu ter pravi, da zaradi tega, ker je požar v Ptaju leta 1704. uničil vse stare listine, ne more sicer »authentice« dokazati, da je v Vurbergu bil svoje dni nameščen lasten vikar, — toda »so vill ich von meinen vorfahrer vernomben, seye tempore Lutheranismi der Pfarrvicarius bey dem Fenster hinausgeworfen und der Pfarrhoff demolirt worden, der grosse weingarten, welcher noch heintiges tags der Pfaffen Weingart genandt wird, ist der Pfarr gewaldthetig endtnomben, mithin dem vicario die proventus benomben worden«. (Kn. šk. arhiv v Mariboru.)

Stubenberskega, ki je po njem bil Vurberg podedoval, je protestantski duhovnjik v Vurbergu celo s posebno ustanovo zagotovil obstanek. V nekem izpisku od dne 7. nov. 1589, katerega so podpisali Bolfenk Stubenberski starejši, Sigmund Friderik baron Herbersteinski, Jurij Stubenberski starejši, Janez Stubenberski — in še nekateri drugi, nahaja se namreč sledeča točka iz oporoke imenovanega Baltažarja Stubenberskega: »Und weil fürs Neunte, die Kirch zu Wurmberg der Theillung nicht incorporirt worden, so solle ein Evangelischer von einer Er. Löbl. Landtschafft bestellen Rainen Ministerio zu Grüz examinierter vnd approbierter Prediger zu Gottes Lob vnd Ehr fort Pflanz: vnd auss braitung seines heilligen vnd allein selligmachenden Namens auss gemeinen der Herrn gebrüeder Sackhl unterhalten, vnd dits orts khain Prediger ohne aller der herrn gebrüeder Vorwissen vnd consens entweder abgefertigt oder von neuen aufgenomben werden.«¹⁾

V smislu te določbe je protestantska deželna vlada poslala v Vurberg predikanta Jurija Lautenschlagerja, ki pa je vsled priporočila Stubenbergov dobil dne 31. avgusta 1593 boljše službo v Vindenavi pri Mariboru. A ko je tamošnja cerkev in pokopališče dne 8. januarja 1600 razdajala posebna od vlade na slov. Štajar poslana komisija, odbežal je predikant Lautenschlager nazaj v Vurberg, kjer je februarja t. l. pokopal sinčka slivniškega grajščaka, Adama Koloniča, ker ga v Vindenavi niso smeli pokopati.²⁾

Pa ta mrlič ni edini protestant, ki v Vurbergu počiva, kajti tam je pokopanih še več drugih protestantov, katerih grobni spominki se še dandanes nahajajo. (Dalje prih.)

Smešnica. Ob priliki posvečenja novopreslikane cerkve je naredil organist pesem, ki se je začela tako-le:

„Preljubi moji farmani,
Vsi svetniki so pofarbani,
Svet Lenart je celo bel,
Kdo bi dan's ne bil vesel?«

Razne stvari.

(Pomiloščenje.) Presvetli cesar so z odlokom z dne 20. febr. pomilostili 55 kaznjencev. Med pomiloščenimi so sedeli v Mariboru 4, v Gradcu 4, v Ljubljani 4, v Gradiški 1, v Kopru 4 kaznjenci in 2 kaznjenci v Begunjah.

(Milostlj. knezoškof) so pretekli petek služili slovesne zadušnice za pokojnega nadvojvoda Albrehta, katerih so se udeležili vsi višji dostojanstveniki mariborski in precejšna množica ljudstva.

(Proslava petdesetletnice vladanja presvetlega cesarja.) V kratkem se izda oklic, da se pričenejo zbirati med stajarskimi Slovenci doneski za ustanovo v proslavo petdesetletnice vladanja presvetlega cesarja. Iz te ustanove se bodo podpirali slov. vseučilišniki, ki hočejo stopiti v državno službo, tako dolgo, da dobijo plačo kot državni uradniki.

(Priznanje in zaupnico) so izrekli staj. slov. deželnim poslancem občinski zastopi v Globokem pri Brezicah, v Št. Juriju ob južni železnici in v Št. Pavlu v Sav. dolini.

(Zaupnica.) Deželni poslanec g. dr. J. Dečko je sprejel od okr. odbor v Gornjem gradu naslednji telegram: »Po soglasnem današnjem sklepu odobravamo izstop narodnih poslancev iz dež. zbora stajarskega ter

jim za možato vedenje izrekamo popolno zaupanje in priznanje«.

(Nadvojvoda Albreht †.) Truplo nadvojvode Albrehta je posebni dvorni vlak prepeljal 24. t. m. mimo Celovca, Maribora in Gradca na Dunaj. V Mariboru so se popoldne ob 1/2 3. na južnem kolodvoru zbrali višji vojaški dostojanstveniki in mnogi drugi odličnjaki. Vlak je tukaj stal jedno uro.

(Zahvala.) Kmečkemu bralnemu društvu v Jarinini darovali so č. g. Ivan Tomanič, župnik pri Sv. Urbanu pri Ptuj, dva letnika »Dom in Sveta«, dva letnika »Vrtca«, za kar jim izreka zahvalo odbor.

(Županom v Velenju) je bil dne 20. februarja soglasno izvoljen veleposestnik in trgovec gosp. Vinko Ježovnik, njegovim namestnikom zdravnik gosp. Fr. Skubic. Starašine pa so gg.: K. pl. Adamovič, A. Rotnik, J. Lahovnik in Jos. Skaza.

(G. Matija Voh), oče vlč. g. nadžupnika v Konjicah, bivši mnogoletni občinski predstojnik pri Sv. Ilju poleg Velenja in sodelavec pri raznovrstnih službah, je dne 24. februarja dopolnil osemdeseto leto svojega življenja. Imenovanec je še čvrstega telesa in mladeniško-živega duha. Ohranil ga Bog tako še mnoga leta!

(Za preosnovo domovinskega zakona) po načrtu vladinem prosijo občine: Št. Janž pri Spodnjem Dravogradu, Osek, Grušova, Dragučova, Sv. Marjeta na Pesnici, Veličan in Remšnik.

(Za slovensko-nemško gimnazijo) s sedežem v Celju in za preosnovo domovinskega zakona vložile so svoje peticije sledeče občine: Slatina pri Sv. Križu, Donačka gora, Sv. Rok, Žetale, Črmožiše, Nadole, Dobrina, Kočice, Stoprce, Sv. Florjan, Sladka gora, Pod-sreda, Gorjane, Križe, Koprivniča, Veliki Kamen in Mréna sela.

(Dobro berilo za mladež.) G. Anton Kosi, učitelj v Središču, ki si uspešno prizadeva, pomnožiti našo mladinsko slovstvo z dobrimi knjižicami, izdal je ravnokar IV. zvezek svoje »Zabavne knjižice«, delce, ki se dobi pri izdajatelju v Središču, pa tudi pri knjižničarjih v Mariboru komad po 15 kr. (s poštnino 17 kr.), ponuja našim mladim ljudem nekaj zanimivih pravljic, povedk, legend, basnij, podučnih črtic, izrekov, smešnic, ter raznih gospodarskih izkušenj, torej gradiva, ki utegne zanimati tudi odrasle ljudi. Mi »Zab. knj.« prav od srca priporočamo slov. starišemin knjižnicam bralnih društev.

(Novo šolsko poslopje) se bode zidalo pri Sv. Lenartu v Slov. goricah. Stalo bode poslopje okoli 30.000 glđ.

(Ponarejeni petdesetaki.) V Vidmu na Laškem še menda vedno ponarejajo avstrijske petdesetake. Te dni je policija v Beljaku zaprla uradnega slugo pri državni železnici Ludovika Bernardija. Mož je bil v zvezi z videnskimi ponarejalci in je brz mnogo ponarejenega denarja zamenjal.

(Načrti za velikovsko slov. štirirazrednico) so že dovršeni. Izdelal jih je večak v šolskih stavbah ljubljanski mestni inženér g. Hanuš. Te dni so razstavljeni v Ljubljani v prodajalnici g. Kollmanna.

(Hmeljarsko društvo) imajo v Zalcu in v Fürstenfeldu; vsakemu je lani država naklonila podpore po 150 fl., torej skupaj 300 fl.

(Davica.) Pet otrok v dobi od 1.—7. leta je umrlo v 15 dneh Francu Doklu, želarju v Trbegovcih župnije Sv. Jurja na Ščavnici, za davico.

(Slovensko-nemškega slovarja), ki ga ureduje prof. M. Pleteršnik, izšel je te dni 17. sešitek, ki razlaga besede od »razglasje« do »sedmica«.

(Ne zabite družbe sv. Mohorja), ljubi Slovenci! Oglasiti se je treba pri gg. poverjenikih, navadno čč. gg. župnikih, do 5. marea!

¹⁾ Knezoškofski arhiv v Mariboru.

²⁾ J. Orožen, Das Bisthum und die Diözese Lavant, I., 331 in 340.